СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 168. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, ПЯТНИЦЯ, 22-го ЛИПНЯ 1949. No. 168. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JULY 22, 1949. VOL. LVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. Тел. „Свободи": BErgen {4-0807 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

ПОЛІЦІЯ СТЕРЕЖЕ НАРАД НАД АТОМОВОЮ ТАЙНОЮ

Вашинґтон, 20 липня. — Найвищі військові й дипломатичні урядовці взяли участь у нарадах Спільної Конгресової Комісії Атомової Енергії на капітолю при строгій сторожі капітолевої поліції. Приготовано наперед такі міри осторожности, що навіть не вільно було прислузі постачати холодну воду учасникам нарад. Між ними був Луїс Джанстон, секретар оборони; Дін. Ачесон, секретар стейту; ген. Двайт М. Айзенгавер, діючий голова спільного генерального штабу; Дейвид Е. Лілінтал, голова Комісії Атомової Енергії. З засідання комісії звісне тільки те, що наради були дуже оживлені. Сен. Брайен МекМагон, голова Спільної Конгресової Комісії, оприлюднив коротку оповістку, в якій сказано: „Ми говорили про відносини нашої країни до закордону у звязку з ділянкою атомової енергії. Не осягнено ніяких заключень, бо це не було ціллю нарад на цьому зібранні. Наступні наради відбудуться на зазив голови, коли мине доволі часу для підготови дальшої доскусії". — Загально панує такий здогад, що на засіданні дискутували питання, чи видати Англії й Канаді тайни виробу атомової бомби. Тому, що стало звісним, що в резиденції президента, в Домі Блер, відбулася над цим нарада попереднього тижня, обставлення місця теперішніх нарад сторожею вказує, що не є бажаним, нових нарад.

Кондон критикує виявлювання тайних переслухань комісії.

Едвард Кондон, директор Краєвого Бюра Стандартів, гостро заатакував комісію неамериканських діянь палати репрезентантів за те, що з комісії доходять до прилюдного відома різнородні вісті. Він обвинуватив комісію в навмисним, наперед передуманім заломанні засади звичайної чесности, коли на підставі переслухань в комісії йому закинули прилюдно нельояльність в справах, що відносяться до прилюдної безпеки.

ТРУМАН ПРОТИ ХАБАРНИЦТВА УРЯДОВЦІВ.

Вашинґтон. — Президент Труман видав твердий розпорядок до голов урядових бюр і агенцій, щоб вони потягнули до відповідальности всіх урядовців, запідозрених у побиранні хабарів за різні прислуги підприємцям при наділюванні урядових контрактів. Президент особисто розмовляв з головами бюр, згадуючи про поширення вістей, начеб в уряді розпаношилося хабарництво в виді „пяти відсотків" від контрактів. З визначних людей, з якими президент говорив про цю справу згадують секретаря оборони Луїса Джансона, голову Адміністрації Урядових Услуг Джеса Ларсена й генерал-майора Филипа Флеминґа.

ЗА СВОБОДУ ПРЕСИ В ПРОТИШПИГУНСЬКІМ ЗАКОНІ.

Вашинґтон. — Сенатор МекКарран, голова правничої комісії, зголосив додаток про свободу преси до законопроєкту в справі шпигунства, який саме комісія тепер приготовляє. Він теж зажадав усунення з билу точки, на підставі якої президент мав би підчас війни право розширити закон про забезпеку дорогою проклямації. Генеральний прокуратор Там С. Кларк візвав комісію до поспіху в дискусії над законопроєктом і звернув увагу, що він не має на меті обмежити свободу.

СУДДЯ ЗАКИДАЄ КОМУНІСТИЧНИМ ОБОРОНЦЯМ ФАЛЬШИВІ ЗАЯВИ.

Ню Йорк. — Підчас розправи проти комуністичних провідників, яка ведеться в федеральнім суді, суддя Гаролд Р. Медіна признав, що до суду належить теж рішення над фальшивими іменами, які прибирають собі комуністи, якими вони послугуються в їхній діяльности. Це твердження сказав Медіна, коли відкинув закиди адвоката оборони Ришарда Гледстіна проти внеску заст. прокуратора Джана Ф. МекҐоті, щоб приступити до перехресних питань на адресу свідка оборони, пані Франсес А. Гуд з Ботону. Суддя застерігся теж проти фальшивих заяв, які приписують йому оборонці. Пані Гуд мала посвідчити, що в комуністичних школах не вчили насильних метод для скинення американського уряду, а тільки еволюційного розвитку соціялізму. Після різних викрутів і тверджень, що вона „не памятає", прокуратор показав свідкові звіт Джорджа Дімітрова, прочитаний на зїзді Комуністичного Інтернаціоналу в Москві в 1935 р. У звіті кладеться натиск на „революційне скинення демократично - капіталістичних урядів" подібних до уряду Злучених Держав, а цей звіт був предметом навчання в комуністичних тайних школах в Америці. — При переслуханні попереднього свідка оборони, Деніела Буна Ширмера, прокуратор видобув від нього признания, що він дістав $250 заплати від партійного урядовця Александра Трахтенберґа, хоч свідок перед тим заперечив, наче б він діставав які гроші за працю для комуністів.

МОНОПОЛІЯ ШЛЯХОМ ДО СОЦІЯЛІЗМУ.

Вашинґтон. — У правничій підкомісії палати репрезентантів переслухано двох адвокатів з їхніми поглядами про значення монополій в американській промисловості. Колишній асистент секретаря стейту, Адолф Берлі, заявив, що „монополія ступнево дійде до точки, коли поглотить державу, як це сталося в Европі. Щоб до цього недопустити, держава мусить поглотити монополію. „На мою думку, американський нарід сильно стверджує, що не хоче монополістичного соціяму" — сказав Берлі. — Другий свідок, колишній губернатор стейту Джорджія, Елис Арнал, сказав, що монополія є „найбільш небезпечним визовом" для американського бизнесу. Для зарадження лиху він дораджує відкликати закони, які мають на мені заборону управильняти змагання до монополії.

АЧЕСОН ОБВИНУВАЧУЄ ПРАЗЬКИЙ УРЯД В ПОЛАМАННЮ ЧАРТЕРУ О.Д.

Вашинґтон, 20 липня. — Секретар стейту Дін Ачесон вийшов з обвинуваченням комуністичного режіму Чехословаччини в поламанню чартеру Обєднаних Держав тим, що празький уряд знищив свободу релігії. Через узагальнення того закиду проти комуністичного режіму Ачесон обвинуватив теж усі держави советських сателітів в тому переступстві. Ачесон не щадив слів у пресовій конференції для натаврування празького уряду в його боротьбі проти Католицької Церкви, бо ця боротьба „має на меті тиранське опанування релігійних організацій поліційною державою". Секретар Ачесон не виявив, які міри підійме уряд Злучених Держав проти празького режіму, одначе пригадав, що уряд Чехословаччини був одним з тих, що підписали чартер Обєднаних Держав з гарантією чотирьох свобід.

Ачесон теж натаврував змагання Советів обвинуватити італійський уряд в поламанню мирового договору тим, що Італія приступає до Атлантійського Пакту. Ачесон заявив, що такі закиди не мають найменшої стійности.

МАРШАЛ НАЗИВАЄ АТЛАНТІЙСЬКИЙ ДОГОВІР ЗАБОРОЛОМ МИРУ

Вашинґтон. — У передодень голосування в сенаті над ратифікацією Атлантійського Договору недавній секретар стейту Джордж К. Маршал заявив, що цей пакт посилить незвичайно забезпеку Злучених Держав і поправить вигляди на тривалий мир. Ці погляди висловив Маршал підчас інтервю з представником агенції Юнайтед Прес, Джаном Л. Стілом. Покликуючися на свій военний і політичний досвід, Маршал сказав, що коли Атлантійський Пакт буде ратифікований, тоді агресори не матимуть виглядів на перемогу в третій війні. Він теж розправився поодиноко з закидами противників Атлантійського Пакту.

У сенаті пороблено останні приготування в середу до голосування над ратифікацією пакту. Дискусія затягнулася до пізна ввечір. Серед дискусії промовляв проти ратифікації сен. Ґлен Г. Тейлор, який був кандидатом на віцепрезидента підчас кандидатури Генрія Волеса на президента при останніх виборах. Загалом нарахували 15 голосів проти пакту на всіх 96 членів сенату.

МІЖНАРОДНІ СТУДЕНТСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ

Ню Йорк. — Двадцять шість делегатів з сімнадцяти країн приїхали до Злучених Держав з Парижа, щоб узяти участь в першій конференції Міжнародної Студентської Служби від 1931 р. Конференція відбудеться від 25-го липня до 3-го серпня в Велс Каледвж, у місті Орора, в стейті Ню Йорк. Крім досі прибувших студентів візьмуть участь 125 делегатів з Европи, Азії, Нової Зеландії, Канади й Злучених Держав. Темою конференції буде: „Роля університету в підготові провідників для суспільного розвитку".

На конференцію запрошено делегатів із Східної Европи, одначе вони не приїхали, тільки деякі відповіли, що не приїдуть.

ЗАПОВІДАЮТЬ МОЖЛИВІСТЬ КОНФЕРЕНЦІЇ АМБАСАДОРА КІРКА ЗІ СТАЛІНОМ.

Москва, 21. липня. — В місцевих дипломатичних колах стверджують, що для них не було б несподіванкою, якщоб новоіменований американський амбасадор, адмірал Ален Дж. Кірк, в найблищих днях дістав з Кремля запрошення на розмову зі Сталіном. Це зв'язується з недавними відвідинами в Кремлі нового британського амбасадора, сер Дейвида Келі. Ці розмови вважаться продовженням започаткованого перед кількома місяцями нового політичного курсу у відношенні між Советами і західними союзниками, що проявився в недавній конференції Ради закордонних міністрів в Парижі та головною метою якого було відновити дипломатичні розмови на високому рівні між цими двома політичними світами.

КОЛЯРОВ ПРЕМІЄРОМ БОЛГАРІЇ

Софія, 21. липня. — Комуністичний парлямент Болгарії іменував вчора одноголосно дотеперішнього міністра закордонних справ і відомого комуністичного діяча, Василя Колярова, премієром країни. Коляров має зайняти місце, звільнене після недавної смерти в Москві його попередника, Георгія Дімітрова. Парлямент поробив рівночасно цілий ряд інших призначень на пости заступників премієра. Колишнього заступника премієра, Траіча Костова, позбавлено парляментарного мандату та віддано під суд. Його обвинувачується в болгарському „тітоізмі", отже в „єресі" проти правовірного комунізму Москви. Новоіменований премієр Коляров ввесь час між двома війнами перебував в Совєтах та виконував різні доручення Кремля.

СОВЄТИ СХОПИЛИ ДВОХ НІМЦІВ В АМЕРИКАНСЬКІЙ ЗОНІ.

Вісбаден, 21. липня. — Вчора трьох советських вояків перейшли кордон в американську зону та схопили двох західно-німецьких прикордонних сторожів. Місцеві німецькі та окупаційні американські власті ведуть відповідні доходження.

ІЗРАЇЛЬ І СИРІЯ ПІДПИСАЛИ ДОГОВІР ПРО ПЕРЕМИР'Я

Тель Авів, Ізраїль, 21. липня. — Вчора тут підписано договір перемир'я між Ізраїлем і Сирією, після трьох і пів місяця інтензивних переговорів. Оба партнери погодилися держати свої війська у відповідному віддалені від своїх кордонів та демілітаризувати спірні зони. Договір базується на рекомендаціях посередника Об'єднаних Націй, д-ра Ралфа Дж. Бонче. Після цего факту, молода держава Ізраїля вже має договори перемир'я з усіми арабськими країнами, які брали активну участь у війні в Палестині: з Єгиптом, Ливаном, Іраком, Йорданом і Сирією. Ці договори закріплюють теперішнє положення в Палестині та дозволяють на дальший нормальний розвиток новоповсталої ізраїльської держави.

ДАЛЬШІ КОМУНІСТИЧНІ ПОГРОЗИ ЧЕХОСЛОВАЦЬКИМ СВЯЩЕНИКАМ.

Прага, 21. липня. — За прикладом Праги тепер пішли всі інші обласні партійні комітети, скликаючи зібрання католицьких священиків і монахів та повідомляючи їх про репресії, які будуть наложені на них і на їх церкви, якщоб вони поважилися переводити в життя декрет Ватикану про екскомунікацію католиків, що належать до комуністичної партії або визнають комуністичну теорію. Комітети мають право карати за це гривною до 2,000 долярів або пів роком тюрми.

АМЕРИКА ПРОПОНУЄ ЗАКІНЧЕННЯ ПРАЦІ АТОМОВОЇ КОМІСІЇ В О.Н.

Лейк Соксес, 21. липня. — Представник ЗДА в Об'єднаних Націях вніс вчора формальну резолюцію в справі перервання праці Комісії до справ атомової енергії, як довго Советський Союз не погодиться на прийнятий більшістю контрольний плян. Вважається, що советський представник голосуватиме теж проти цеї резолюції.

НОВА ТАКТИКА ЯПОНСЬКИХ РЕПАТРІЯНТІВ ЗІ СОВЄТСЬКОГО ПОЛОНУ.

Токіо, 21-го липня. — Тут стверджується нову дивну поведінку японських репатріянтів зі советського полону, що всі запити зустрічають мовчанкою і не тільки не дають жадних вияснень, але відмовляються теж залишити корабель, на якому приїхали. Ціль такої поведінки докищо невідома, але відомо, що Совєти відсилають до Японії тільки тих, що перейшли відповідний комуністичний вишкіл і підготовку до підривної роботи в своїй країні.

ПРИГОТОВЛЯЮТЬ ЕВАКУАЦІЮ КАНТОНУ.

Ґонґ Конґ, Китай, 21. липня. Комуністичні війська, що кілька днів тому почали новий масовий наступ на південні частини країни, здобувають скорими темпами нові терени, натрапляючи на відносно малий опір урядових військ. В Кантоні всі цивільні вже дістали доручення приготовитися до евакуації, а військо вже почало будувати оборонні споруди на підступах до міста.

ВТІК НА ЗАХІД Б. СПІВРОБІТНИК БЕНЕША.

Відень, 21. липня. — Хвиля масових втеч зі Советського Союзу та опанованих ним країн дальше продовжується. Між останніми втікачами занотовано колишнього чехословацького канцлера за часів Бенеша, Яромира Смутного.

АМЕРИКАНЦІ ДОМАГАЮТЬСЯ ЗМІНИ НІМЕЦЬКО-ПОЛЬСЬКОГО КОРДОНУ

Берлін, 21 липня. — Американське військове управління в Німеччині поробило цілий ряд дбайливих студій над теперішнім положенням в Західній Німеччині та винесло відповідні висновки щодо напрямних і необхідностей дальшої політики в тій країні. Беручи до уваги величезне перенаселення Західної Німеччини, американці вважають на майбутнє за необхідне піднести рівень німецької індустрії, щоб вона могла затруднити більше людей, дозволити на еміґрацію німців до інших країн, які потребують робочої сили, та головно домогтися зміни в користь Німеччини існуючого тепер де факто польсько - німецького кордону, щоб там могли знову поселитись ті німці, що їх проґнано. Ці пропозиції військового управління внесено до державного департаменту у формі рекомендацій на майбутню конференцію Ради міністрів закордонних справ чотирьох великодержав. При цій нагоді стверджується, що вже і без того завелика кількість населення в Західній Німеччині тепер продовжує з кожним днем збільшуватися новими втікачами зі советської зони. Між місцевим населенням і втікачами помітно щораз більшу ворожнечу. Перед війною в трьох теперішніх західних зонах Німеччини жило 39,300,000 мешканців, а тепер там є 47,000,000, хоча около 40% мешкальних домів там знищено під час війни. В Західній Німеччині зареєстровано 4,093,824 втікачів, переважно т. зв. фольксдойчів, зі східно-европейських країн.

НЕПЕВНІСТЬ В СПРАВІ АМЕРИКАНСЬКОГО ЦИВІЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ НІМЕЧЧИНИ.

Франкфурт, 21 липня. — В американських колах в Німеччині, включно з військовим управлінням, висловлюється велику непевність та деяке невдоволення, що новопризначений високий комісар для Німеччини, Джан Дж. МекКлой, ще досі не проголосив жадного пляну щодо майбутньої організації американського цивільного управління, хоча він перебуває на місці вже три тижні. Досі не пороблено ще жадних конкретних призначень на відповідальні пости американського управління, а багато з тих, що досі виконували важливі функції, заповіли свій виїзд негайно після закінчення військового управління.

ЗАХІДНІ СОЮЗНИКИ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ ЗЛОМАННЯ СОВЄТСЬКОЇ УМОВИ ЩОДО ПЛАТНІ ЗАЛІЗНИЧНИКІВ.

Берлін, 21 липня. — Західні команданти Берліна вислали вчора советському управлінню гострий протест проти недодержання Советами їх зобов'язань щодо виплати заробітної платні місцевим залізничникам. Місяць тому ці залізничники, що працюють на советській залізниці і живуть в західних секторах Берліна, погодилися перервати страйк та вернутися до праці, діставши советське запевнення, що 60% їхньої заробітної платні буде виплачувати в західно-німецькій валюті.

СТВОРЕНО КОМІТЕТ ДЛЯ ПРОСЛІДЖЕННЯ НЕВІЛЬНИЦТВА.

Женева, 21 липня. — Економічна і Соціяльна Рада Об'єднаних Націй прийняла вчора резолюцію, доручаючи генеральному секретарові, Триґве Лі, створити п'ять-особовий комітет, що зайнявся б прослідженням невільництва. Під час дебат над цею справою прийшло до гострої виміни думок між британським і советським представниками. Большевик обвинувачував Британію, що вона вдержує невільництво в своїх африканських колоніях, а британець зі свого боку доказував, що справжнє невільництво на ділі існує сьогодні ще тільки в Советському Союзі.

УНЕВАЖНЕНО ГОЛОСУВАННЯ ІТАЛІЙСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ В СПРАВІ АТЛАНТ. ПАКТУ.

Рим, 21 липня. — В італійському парляменті відбулося вчора голосування в справі ратифікації Атлантійського договору і його опісля уневажнено, бо віддано більше голосів, ніж було приявних послів. На всіх приявних 469 послів було 338 голосів в користь пакту, а 208 проти нього, отже разом 546. Хоча при фальшуванні голосів нікого не зловлено, але тут ніхто не має сумніву, що цего допустивлися комуністи, з метою саботувати це важливе рішення парляменту. Під час дебат поодинокі бесідники гостро розправлялися зі советським протестом, мовляв, приступленням до Атлантійського пакту Італія порушує зобов'язання свого мирового договору.

АМЕРИКАНСЬКУ ЗБРОЄНЕВУ ДОПОМОГУ ФРАНЦІЯ ВВАЖАЄ „ПРОРОДНИМ НАСЛІДКОМ" АТЛАНТ. ПАКТУ.

Париж, 21 липня. — Напередодні голосування в американському Сенаті в справі ратифікації Атлантійського пакту, французький міністер закордонних справ, Роберт Шуман, заявив вчора в парляменті, що американську збросневу допомогу европейським партнерам того договору вважається його „природним наслідком" хоча того в договорі не сказано.

НІМЕЦЬКИЙ ГЕНЕРАЛ НЕ ВИКОНАВ НАКАЗУ ПРО РУЇНУ ПАРИЖА.

Париж, 21 липня. — Вчора на процесі німецького амбасадора в Парижі під час війни, Отта Абеца, обвинуваченого за поповнення цілого ряду воєнних злочинів, зізнавав як добровільний свідок оборони бувший німецький командант Парижа, ген. Курт фон Хольтіц. Він твердив, що з Берліна він мав наказ цілком зруйнувати Париж, але того не виконав в порозумінні з Абецом. Абец з черги заявив, що він на це погодився не з нельояльности до свого уряду, але тільки тому, бо він вважав, що це є для добра Німеччини.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ТРУМАН: ДЕМОКРАТІЯ ПЕРЕМОЖЕ, ТИРАНІЯ ЗГИНЕ!

Минулого тижня промовляв президент Труман по радіо до американського народу, запевняючи його, що нема ніякої причини до песимізму через хвилевий застій у деяких галузях продукції. Є всі засоби, казав він, щоб продукцію посилити і поширити і підняти американський життєвий стандарт на вищий ступінь, як теж вивязатись з тих зобовязань, які Боже Провидіння наложило на Злучені Держави, віддаючи їм провід у світі. Цього тижня, промовляючи в Шікаґо в часі Шрайнерської конвенції, президент Труман заговорив уже до цілого світу, вільного й поневоленого, і то на тему американської закордонної політики. Як загально підкресляють, він звернув своє вістря проти Кремля і Політбюра, хоч їх по імені не згадав. Уже тому, що в самому Білому Домі названо цю промову президента „важливішою заявою", на неї всюди в світі звернуть цілком певно особливу увагу.

Президент Труман назвав совєтський режим тиранією, не ліпшою від найгірших тираній, які досі на землі існували. Ті, що стоять у проводі совєтських режимів, казав президент, спираються постійно на грубу силу, не будучи в силі дати людам те, що є конечне для життя, як це є в демократіях, ні навіть вдоволити мрій про краще життя. Всі намагання в минулому організувати світ при допомозі грубої сили завалились і тривали, як от намагання націстівської Німеччини, тільки короткий час. Світові, казав президент, уже надоїли політичні фанатики; він уже має досить брехонь, пропаганди та гістерії, поширюваних диктатурами; він огірчений тортурами і політичними вбивствами і такою політичною льояльністю, яку вдержується виключно страхом.

Як на президента держави, це таки гострі слова, особливо, як мати на увазі, що тут не може бути найменшого сумніву, проти кого це все звернене. Сказавши таке про совєтські режими та це, що вони завели в світі, президент підкреслив, що того роду тиранія ніяк не вдержиться. Вона не видержить конкуренційної боротьби з демократіями і сама завалиться, або заверне з дороги і перестане бути агресивною.

Навіть і ці гострі слова президента не вдоволять соток мільйонів людей, що мучаться під большевицькими режимами, бо вони не вірять, щоб така диктатура як кремлівська сама завалилась, чи завернула зо шляху тиранії й агресії. Та що інше може сказати президент держави, не виповідаючи війни і говорячи про світове замирення? Це вже багато, коли він з певністю твердить, що груба сила не вдержиться у світі й мусить згинути; коли він заявляє, що хто знає історію Злучених Держав, той знає і те, що: „Ми завжди були визовом для всякої тиранії. Ми є тим визовом і сьогодні".

Теж треба підкреслити безмежну віру президента Трумана в силу демократичних принципів та їхню перемогу, бо вони, як він заявив, більш динамічні й мають більшу притягаючу силу, ніж тоталітаризм. Американські ідеали, казав президент, перемогли абсолютні монархії девятнадцятого століття, вони переможуть і нову і куди страшнішу диктатуру двадцятого століття.

Ще додамо, що президент заявив, що американська закордонна політика — а він говорив на її тему — не є твором кількох людей, а виявом волі й думки колективу, цілого американського народу, який довго розважає, заки прийде до якогось рішення. Але раз щось рішене, скоро не міняється! Це має підтвердити, що й це, що він заявив, не є тільки його думкою, чи тих, що є в уряді, але виявом американської публичної опінії.

ТРИВОЖНА СПРАВА

В теперішньому складному міжнародному положенні у нас є їх багато, цих тривожних справ. Усі ми бачимо виразно, що світ сьогодні ще більше віддалений від остаточного замирення, ніж був навіть перед самою першою чи другою світовою війною. Ми спостерігаємо, як кожного дня, не зважаючи на один чи другий злудний прояв „доброї волі" чи „бажання миру", наростають все нові і нові конфлікти, як вони охоплюють всі закутини світу та всі галузі лодського життя, від „високої політики" починаючи, а на астрономії кінчаючи. І при цьому ми з тривогою спостерігаємо як дуже неприготовані наші українські брати, щоб могти кожночасно зустріти всі ті можливості, що їх такі обставини видвигають та якими постійно загрожують. Нам усім треба полагодити негайно ще безліч всіляких „дрібних справ", щоб могти з вірою та самопевністю йти назустріч великим. І власне в обличчі цих потреб спостерігається одну справді тривожну справу, яка ставить під великим знаком запиту не тільки всі наші можливості, але й нас самих та нашу вартість. Маємо на думці загрозливий упадок жертвенности нашого загалу на народні цілі.

Центральні Допомоговий і Конґресовий Комітети, місцеві організації і товариства, всі тепер жаліються на недостачу фондів з огляду на великий упадок жертвенности з боку загалу громадянства. Конґресовий Комітет, видатки якого тепер на видавництва, вдержання канцелярії та на інші, зв'язані з його роботою, потреби виносять тисячі долярів, протягом останніх місяців майже цілком не мав будь-яких впливів з пожертв на його роботу. Те саме з Допомоговим Комітетом. Те, що сьогодні приходить ще з добровільних пожертв, вже далеко не вистачило б навіть на вдержання самої канцелярії. Те саме і по інших та місцевих організаціях. Перегляньте уважно пресові повідомлення з життя наших громад і від сорому вам почервоніє лице, читаючи, як то на такій то і такій славній гостині та після палких промов якого десятка бесідників приявні зложили аж кільканадцять долярів на народні цілі. Теж висота жертв тепер вже тільки рідко починається вже не тільки не десяткою, але й не п'яткою долярів, бо в більшості складають по доляру і „решту дрібними". І як в таких обставинах можна вести будь-яку політичну чи допомогову акцію, як всі наші центральні Комітети залежні виключно від того доляра і „решти дрібними"? Це сумний, дуже сумний стан, але — нажаль — правдивий.

В розмовах видвигається різні причини цего загрозливого упадку жертвенности, але ні одна з них не має свого виправдання. Тяжкі часи? Вони в загальному навряд чи є тяжчі, як були тому десять, 15, чи 20 років. Вправді, кошта прожитку сильно збільшились, але збільшились теж можливості заробітку. Колись наш робітник заробляв менше і менше видавав на прожиток, сьогодні більше видає і більше заробляє, але жертвенність на народні цілі не тільки що пропорціонально не збільшується, але ще й зменшується. Дехто каже, що „люди втомлені збірками". А наші брати в Україні не втомлені боротьбою? Вони склали жертви не зі зайвого доляра, але жертви своєї крови, свого цілого майна, труду свого життя, а проте вони ані на хвилину не „томляться" боротьбою за визволення, але навпаки, приносять щораз більші і щораз важчі жертви для її успішного завершення.

В теперішніх обставинах ціле наше громадське життя стоїть перед загрозою повної матеріяльної крізи. Каси наших Комітетів вже сьогодні світять пусткою, всяка навіть найкраща і найкорисніша ініціятива згори засуджена на невдачу з огляду на брак фондів, наша преса вже ледво в'яже кінці докупи, а про будь-які нові видання не можна і думати. В останньому наша громада збагатилася цілим рядом визначних українських мистців, артистів, громадських діячів і всі вони „проявляються" тепер у важкій фізичній праці, щоб заробити на хліб насущний, бо ми не можемо їм дати бодай мінімальної бази для їхньої творчости, яка могла б цілком добре сама себе оплатити і принести великі моральні користі, якщоб ми виявили до неї відповідне зрозуміння. Бо причин цеї кризи треба шукати не в будь-якій господарській депресії, але насамперед в характерній для нашої вдачі оспалости, в шабльоновості та відсутності постійного заінтересування загальними справами.

При цій нагоді не можна не звернути уваги на шкідливо швидку під цим оглядом „акліматизацію" великої частини нових імігрантів. В цих нечисленних сьогодні в и к а з а х жертв на народні цілі все ще не зустрічається пропорційної кількости нових імігрантів. Звичайно, ті, які тількищо приїхали, чи які перемагають ще перші трудноці в нових обставинах, ті не завжди мають того „зайвого" доляра, щоб його жертвувати. Але між новими імігрантами є вже теж чимала кількість таких, яким пощастило влаштуватися, які не зле заробляють, а деякі вже мають навіть кількациферні конта в банках, проте вони не тільки не виявляють охоти „світити прикладом", але навіть не йдуть за прикладом інших. Колись імігрант теж приїжджав не з набитим гаманцем і обставини для нього не були кращі, якщо не гірші, але він вже в перших місяцях давав свого доляра і на читальню і на інші цілі в „Старому Краю" і тут приставав до будови церкви чи Народного Дому і рідним „до краю" висилав. При цьому, він не мав жадних претенсій до надзвичайної свідомости чи патріотизму. Нічого дивного, що сьогодні він під тим самим кутом дивиться на нових імігрантів, яким він допомагав ще два чи три роки тому і від яких очікує тепер такої самої допомоги для інших.

В наших обставинах всі слова, хочби і які гарні та високопарні вони були, залишаться тільки словами і справді не багато допоможуть. Діл нам потрібно, благородних діл, що потверджували б наші слова. Цим простим ділом, на яке стати сьогодні кожного нашого громадянина, це жертва на народні цілі. Без цеї жертви, обильної жертви від цілого нашого загалу, наша громада ніколи не зможе не тільки до тих цілей дійти, але й на один крок до них не зблизитися.

РИЗИКОВНЕ ПРОВОЛІКАННЯ

Старі римляни, що створили незрівняну в своєму часі культуру, яка подекуди ще до цього часу живе серед нас, виробили цілу низку залізних життєвих правил, випробуваних довгими віками існування могутньої римської держави.

Ця світова держава, як знаємо з історії, провадила маси війн і здобула собі славу рішучої у бойових акціях і неповторної у воєнній тактиці непобідимої потуги.

Але войовничість старих римлян ніколи не була самоціллю, тобто Римська імперія ніколи не запускалася у війни задля самого воювання чи завоювання. Усі її воєнні пляни випливали єдино з інтересів безпеки держави і створення умов життя для римських громадян, в яких би вони могли надалі спокійно р о з в и в а т и свою, виплекану в віках, культуру. Рим увесь час допильновував безпеку своїх громадян, а тому, що він був світовою державою, рівночасно допильновував безпеки світу. В цьому допильновуванні людської безпеки римляни витворили мудру життєву тактику, що уклалася в безсмертну формулу:

„Якщо хочеш миру, готуйся до війни".

Річ ясна, що ця римська тактика мала місце лише тоді, коли десь у сусідстві був напасник. Але Рим ніколи не чекав на те, щоб дати можливість напасникові виступити першим. Рим завжди сам нападав на нього.

Коли хтось хоче жити в історії, а до того ще й творити її, мусить навчатися від історії. Життєві істини, здобуті в току століть людством, мусять стати для нього життєвими правилами. Чи мало прикладів дає нам дійсність, коли цілі народи зникли зовсім зо світу або з передових перейшли на ролю третьорядних лише тому, що не прислуховувались до пересторог історії? І, навпаки, чи не бачимо ми, як на наших очах відбуваються дивні метаморфози, коли деякі народи, привернувши собі втрачену здібність послуговуватись науками історії, вийшли із загрозливого стану летаргії і стали потентатами (Туреччина), або коли розсіяні по цілому світу маси недержавного народу, приреченого, здавалося, на небуття, ба — на повну навіть загладу, здобулися на утворення своєї держави (Ізраїль)? Чи ж не є тепер навіть для школярів очевидним той факт, що Гітлер програв свою детально обдуману й математично обраховану на повний успіх акцію тільки тому, що в своїй зарозумілості брутально потоптав ногами всі досвіди попередників, долучивши ще до них повну ароганцію у відношенні до приписів людської моралі Це ж треба було вміти виграну у 200 процентах війну так ганебно і так безславно програти, створивши новий прецеденс в історії!

Американська д и п л о матія по виграній другій світовій війні не виявила стільки гнучкости, щоб дослухуватися до всіх порад людської історії. Треба було аж цілих чотири роки гіркого досвіду, щоб добачити нарешті загрозу там, де вона була з самого початку. Але ліпше пізно, як ніколи. В заяві американського департаменту державних справ від 14 травня ц. р. знаходимо уступ, який виразно промовляє про те, що в поглядах мужів стану американської потуги наступила помітна зміна. „Якщо б ми тепер відмовилися допомогти загальній обороні, — говориться в тій заяві, — ми можемо втратити цю можливість у майбутньому".

Чи не є це перефразуванням славної старо-римської формули про готовість до війни, щоб зберегти мир?

Ця, спізнена на 4 роки, заява могла б у достатній мірі заспокоїти світову людську опінію, коли б не одна обставина, що зовсім уневажнює її вчасність. Римська формула, рекомендуючи готуватись до війни, має на увазі мир. А цього миру ми саме не бачимо на світі. Чи ж можна назвати миром те, що діється в Берліні чи в Кореї? Чи нагадують мир ті баталії, що безупину відбуваються в Греції? Чи можна назвати, нарешті, миром пересунення з кривавими боями мільйонових армій, що не тільки захоплюють Китай, а й передають 450-мільйонову людську масу з усією її територією „під протекторат" того агресора, що накинув на свої плечі мирну тогу, ні на хвилину не скидаючи з себе бойового панциря? Добрий нам „мир", коли чверть усього людства на світі відразу попадає під окупацію того чинника, що удавано стереже світовий спокій! Цього мало: не тільки „стереже" спокій, а намагається з усією очевидністю „мирним шляхом" простягнути свою руку на цілу Азію.

Якщо є хтось на світі, кому цей „мир" подобається і хто серед грому гармат хоче вбачати спокій, того заява американського департаменту державних справ може задовольнити. Але хто на тверезий розум бачить, що миру в світі нема і що війна (навіть не „холодна") провадиться безупинно вже цілих 4 роки по закінченні другої світової війни — того заява департаменту не задовольнить, а ще й викликує в нього самозрозуміле занепокоєння: державний департамент також добачить у цьому „мирі" правдиву війну, але добачить це із запізненням на цілі чотири роки, так само, як із 4-річним запізненням виніс теперішню свою постанову про збросння.

Як це запізнення відіб'ється на справах світового миру — не беремося вгадувати. На всякий випадок дуже боїмося, щоб воно фатально не вплинуло не лише на справи світового спокою, а й на саму долю світу, включно з Америкою. Якщо таке проволікання є наслідком рожевого оптимізму американських мужів стану, то це, на нашу думку, страшний оптимізм. Якщо ж це є наслідком нічим не виправдуваного кунктаторства, то це кунктаторство ризиковне.

На маргінесах цього питання насувається мимоволі думка про великість чи геніяльність людських чинів. Великим є той чин, що блискавично виприскує, як результат великої думки. Такі чини творили історію. Але неповоротність і кунктаторство чогось великого ніколи не творили. Бодай людська історія подібних випадків досі не зафіксувала.

Федір Дудко.

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".

К. ПЕТРУС

СОВЄТСЬКІ АРЕШТАНТИ

...ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОБДУРЕНИМ ЧЕРВОНОЮ ПРОПАГАНДОЮ.

76)

Новий Рік у тундрі.

...А роки життя пливуть, миготять, немов уві сні чи на екрані. Часом стрічка видимого уривається, рух зупиняється, і перед очима в різних площинах стоять закам'янілі постаті, застиглі устремління, обірвані жести. Тоді здається, що життя стоїть, а рухаємось ми — актори і глядачі його, скоряючись непереможному прагненню розкрити й пізнати загадку буття нашого... Тоді здається, що й часу нема, а є ряд умовностей, винайдених бентежною свідомістю людей... Але стрічка видимого здригається, тіні знов рухаються, а в понурому кутку бараку стукають ходики, відраховуючи миті, хвилини, тижні, роки:

Тік-так, тік-так, тік-так.

І через годину на цифербляті їх обидві стрілки зустрінуться й відзначать наступ Нового Року.

...Надворі 40-ступневий мороз і неозорі далі снігової пустелі!

Тундра!

Холодно. Пронизуюче дихання полюса. Крижаний сон полярної ночі огорнув білим безгомінням сонну безбережність тундри, і ніхто не в силах розбудити її холодного закам'яніння. Навіть у дні короткого літа, коли незаходяче сонце безперервними спіралями кружляє над її туманами й болотами, навіть літом непорушні півкілометрові глибини вічної мерзлоти і не відігрівається їхнє крижане серце. Минають тисячоліття, виникають і знищуються держави й народи, світ устиг уже втратити свою юність і дрягліє, втомлений від зла й ловів „синьої птиці" в облудних міражах, а ця геологічна летаргія Арктики триває.

Спить тундра! Спить і, напевне, не відає того, що до чисел минулого відійде ще один рік, не сповнивши берегів вічности; що сини віку цього пробують порушити її крижаний сон гудками паротягів і сталевим клекотом тракторів і літаків; що її відвідували безстрашні дослідники, що прагнули дійти недосяжної осі світу, гинучи від чорної хуги, нестерпних морозів, безмежного простору і неминучої супутниці голоду і цинги.

Тихо й безбентежно — моторошно над її холодним ложем. Білі укривала снігової пустелі неозоро і безмежно охопили це ложе і в срібному холоді блищать її сонні мрії. Споза невеликого зламу далекого обрію в стає блідий диск місяця, такий же холодний і закам'янілий.

Вогненними колами веселки обрямлені її володіння, і нікого не втішить вона своїм мертвотним світлом. Здається, ніби й вона почуває цей заполярний холод і тремтять її проміння від крижаного подиху полюсу.

...На небосхилі норду, збулекого обрію встає блідий електромагнітні сили землі починають запалювати невимовно-величну гру Північного Сяйва. Спалахує кілька вогняних віх, що розростаються вгору і вшир і ніби прагнуть утвердитись на невидимих підставках. Вони, немов промені велитенських п р о ж е к т орів, дрижачи й пересуваючись у різні боки, підіймаються до хмар і звисають кінцями своючись і ворушачисьїлпоиоооо ної ночі.

А між ними, звиваючись і ворушаючись, р о з т я гаються примхливі полотна світлових завіс, виткані з електронних ниток найтонших струменів нервових струмів землі. Смуги розтягнуті до половини неба і спущені до самого обрію. І здається, мов би чиїсь невидимі руки дбайливо пильнують прикрасити холодне ложе сплячої тундри... Здається, що ось-ось, у наступну мить спалахне все небо і в осяйних веселках відкриє людині таємниці свої і відкриє їй усе те, що в німому мовчанні берегло віки й тисячоліття! І стане бідний син землі вільний і щасливий, і сповниться серце його радістю й любов'ю, і поступ його до Істини буде невимовно-дивний, подібний до музики й казки, подібний до сяяння зірниць у травневі вечорі...

Ось світлі полотна розпливаються й згасають у блідо-молочному мороці, щоб через кілька хвилин знову спалахнути ще яскравішими веселками й спалахами. А часом гра згасала надовго, і тоді над обрієм залишався відблиск світла, немов відбиток далеких огнів великого міста. І згадувалась легенда тубільців про те, що на самому крайньому кінці півночі, куди неможливо доїхати ні на оленях, ні на собаках, куди не могли долетіти на машинах своїх навіть европейці і гинули в кригах полярного океану, — що на цьому далекому кінці світу є казкова земля, а на ній живуть вічно-юні й щасливі люди, що не знають ні холоду, ні спеки, ні концтаборів і осатанілих чекістів, і що цей ескімоський Кітежград вічно відходить від настирливих безбожників, залишаючи в небі сліди щасливого життя в образі відблисків погаслої гри Північного Сяйва...

...Холодно й безгомінно. Живе срібло падає нижче 40 ступенів. Дихання полюсу стає ще відчутніше й гостріше і жене людину в барак.

...Змучені каторжною працею і гнітом ув'язнення, нещасні люди, щільно притулившись один до одного й до мар, міцно сплять.

Ходики показують дванадцяту. Але ув'язненим не до зустрічі Нового Року. Майже всі сплять тяжким, вимученим сном. О пів на п'яту ранку їх підіймуть, нагодують „баландою" і поженуть на тяжкі земляні роботи на будівництві Норильського поліметалічного комбінату. І будуть вони на 50-тиступневому морозі, в темряві полярної ночі, при смолоскипах, довбати вічну мерзлоту, від якої під страшні прокляття й лайки ламаються сталеві ломи, клинки і душі людські...

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

Д-р Роман Осінчук.

У сутінках ревматизму

(З приводу міжнародного зізду лікарів - ревматольогів у Ню Йорку).

За обліком Уряду Здоров'я Злучених Держав Америки, під теперішню пору є біля сім і пів мільйона людей хворих на ревматизм. З цієї групи біля 130,000 є цілковитих калік, 800,000 частинно нездібних до праці, а понад 3 мільйони людей є постійно хворих, що терплять частими наворотами сильні болі та постійно шукають лікарського порятунку. Це відноситься лише до самих Злучених Держав Америки. А скільки більше мільйонів людей хворіє на ревматизм у Европі й інших країнах світу!?

Очевидно, що така величезна сума ревматиків створює суспільно-здоровну проблему, від якої болить голова не лише лікарів-суспільників. Ця проблема цікавить від довшого часу національну економію, всякі асекураційні товариства та кожну суспільно думаючу людину. Бо ж мільйони людей тратять на довгий час працю, видають грубі мільйони грошей на лікування ,нераз руйнують свій маєток та свою родину, терплять довгими місяцями, а навіть роками, страшні суглобові болі, а рік-річно сотки тисяч стають цілковитими каліками, зданими на ласку родини чи суспільности.

Місяць тому в Ню Йорку біля 600 лікарів, кращих знавців ревматизму з цілого світу, зіхались на перший повоєнний науковий конгрес, щоб поділитися своїми спостереженнями й науковими досягненнями у боротьбі з ревматизмом. І що ж вони нове сказали? Чи мають чогось очікувати ці мільйони хворих на ревматизм людей? Чи, вкінці, цей конгрес дасть лікарям якусь зброю для поборювання ревматизму, а ревматикам надію на вилікування? Про це хочу сказати пару слів.

Ревматизм ще до сьогодні є дуже широким і загальним поняттям. У понятті широких, не лікарських мас, ревматизм включає всякі суглобові, кістні, мясневі чи нервові захорування. Тут також входять нераз забурення обміну речовин, гормонів, тощо. Ревматизм, на жаль, і серед лікарських кругів не є ясною проблемою, хоч знаний від зарання людської історії, а сліди його познaчуються ще в добі дінозаврів та інших великанів-плазунів. Навіть у ніандертальського чоловіка знайдено солідні ревматичні зміни хребта.

Найновіша медицина поділяє всякі суглобові захорування на а) артрітіс з приводу інфекції (туберкульоза, ґонорея, сифіліс та інші знані мікроби); б) артрітіс з приводу ревматичної гарячки, тобто ревматичне запалення суглобів (ставів); в) ревматоїдний артрітіс неясної причини, що веде до зіштивнення суглобів чи хребта; г) суглобові захорування дегенеративного чи старшого походження; д) суглобові зміни з приводу обміну речовин, яких особливим представником є подагра, і е) всякі найрізнородніші захорування суглобів з приводу новотворових, т р а в м а т и ч н и х, гормональних чи інших причин. Одну осібну групу творять ревматичні захворування мяснів, п е р і ф е р н и х нервів, мясневих тужнів, тощо. Очевидно, що в цьому величезному лябіринті хворіб, яких тут всіх недоцільно вичисляти, може визнатися лише добре підготований лікар, але навіть і лікар натрапляє часто на дуже великі труднощі, для розвязки яких треба нераз довгого часу і докладного обслідування хворого у шпиталі.

Ясно, що від доброї діягнози залежить також належне лікування хворого. А що причини ревматичних захворувань ще й досі, поза деякими винятками, не є ясні, то й спосіб лікування є різнородний, пристосований до хворобового стану хворого. Все ж таки є вже багато вироблених лікувальних метод, які дають більшу чи меншу полекшу хворим. Для поборювання ревматизму лікарі вживають сьогодні різних лікарств та апаратів, а це лише вказує на те, як трудно лікарям ще сьогодні боротися з цією хворобою. Тут для прикладу можна подати різні лікувальні методи і лікарства, як саліциляти, пірамідон, гормони, вітаміни, впорскування міди, золота, простіґміни, тощо, вживання коротко-хвилястої діятермії, нагрівання, сіркові та болотяні купелі, масажі і т. д. Справою лікаря є лише відповідно ці методи підібрати для даного хворого та їх відповідно застосувати. Від хворого треба вимагати лише терпеливости та послідовного виконування того, що припише лікар.

Просто Ахілевою п'ятою у лікуванні є два ревматичні стани, а саме ревматоїдний артрітіс і остеоартрітіс, які становлять біля 70% усіх суглобових захворувань та які ведуть до найбільших суглобових ускладнень. Вони також дають найбільший процент інвалідства у хворих. Саме ці стани були темою нарад цьогорічного конґресу ревматольоґів. Всі дотеперішні методи лікування золотом, сульфамідами, пеніцилліною, антіретікулярно - цитотоксичною сироваткою Богомольця, пчоляною їддю, вітаміною Д. та іншими ліками давали лише в малому проценті поправу. Лікарський науковий світ постійно шукав чогось ліпшого, більш ефективного. Тому не даром розвинулася жива наукова дискусія над всякими новими спробами лікування ревматизму, як, наприклад, шведського вченого Едстрома за допомогою створення для хворих на ревматизм штучного тропічного клімату у спеціяльних салях, вживання для лікування особливого ензиму чи інших, менше або більше важних лікувальних новинок.

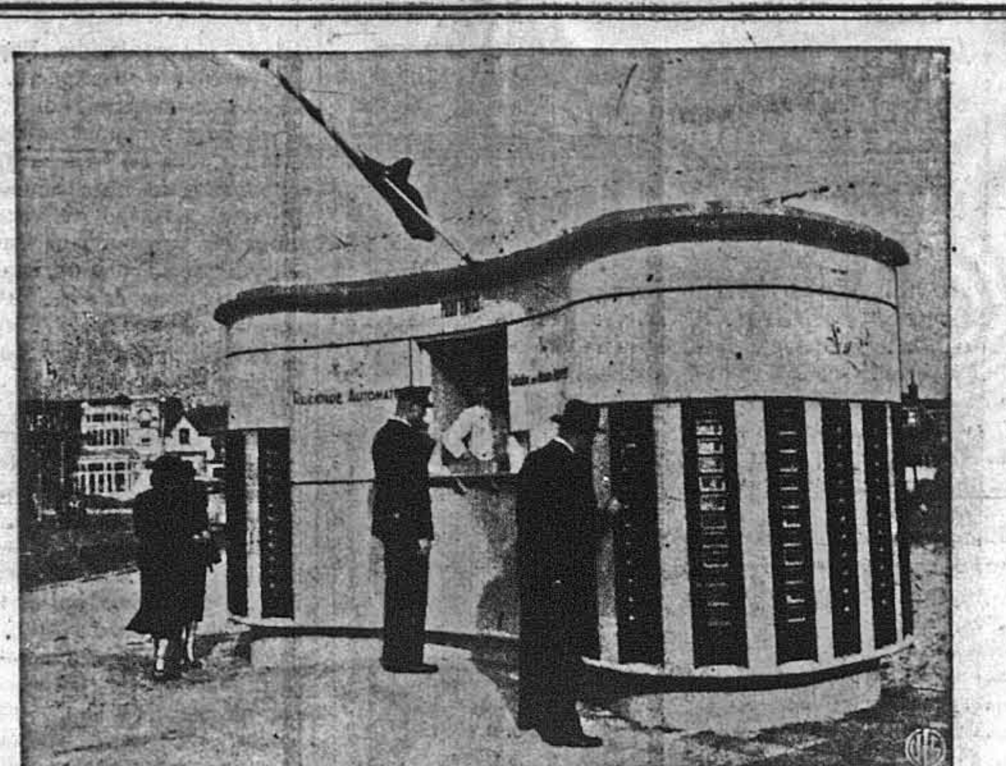
А вже найбільшого шуму наробило наукове справоздання д-ра Генча і д-ра Кендалля, вчених із Мейо Клініки, Рачестер, Мінн., про відкриття т. зв. „Сполуки Е" та її впливу на ревматоїдний артрит. Ця сполука „Е" є хемічно споріднена з різними гормональними речовинами кори наднирча, маленьких залозок, що лежать над горішніми бігунами обох нирок. Ці хемічні речовини звуться стероїдами і до них належать також сексуальні, гормони. Д-р Кендаль, знаний біохемік виділив цю субстанцію насамперед із надниркових залоз телят. Теж під його доглядом наукові робітники виробляють її у фабриці Мерка синтетично з деяких субстанцій жовчі. Однак продукція її незвичайно складна та дуже обмежена (до маленьких кількостей). Цю речовину вжив інший вчений, д-р Генч, знаний ревматильоґ, для лікування 16 хворих на ревматоїдний артрит у різних стадіях, від свіжих до старих деформативних змін в суглобах. Лікування хворих цією речовиною „Е" дало дуже добрі вислідн й поправу у 5 випадках та досить значні лікувальні ефекти у всіх інших хворих. Обсервації хворих були накручені на фільмовій ленті, що служила доказовим матеріялом для слухачів конґресу.

Хоч обидва згадані вчені запевнили, що це лише перші вступні кроки до осягнення мети та що їх обсервації мають служити як дороговказ для дальших наукових дослідів, які в майбутності можуть справді довести до винаходу рішучої зброї проти ревматизму, все ж таки їхній доклад з'електризував увесь лікарський світ і все людство. Дехто вже тепер порівнює значення цього винаходу речовини „Е" до винаходу Пастера, що перший ствердив бактерії, як побудників інфекційних хворіб. Це був просто щасливий поцiл у темряві.

Цей винахід використала преса для своїх сензаційних звідомлень, які серед ширшої публики викликали великий відгомін. Деякі хворі ночами зверталися до лікарів з вимогами лікування їх цим чудодійним ліком. Деякі зачали шукати за цим ліком по різних аптеках, але стали жертвами гіркого розчарування. Із свого власного досвіду знаю, що один хворий, вичитавши прізвище одного із співробітників згаданих вчених, не знаючи того, що цей лікар є під теперішню пору в Рачестер, Мінесота, вищукав подібне прізвище в телефонічній книзі Ню Йорку й відвідав цього уявленого ним вченого в Мангетені. Можна собі легко уявити, з яким результатом. На жаль, серед деякої нашої публики є ще мало критицизму в лікувальних справах, коли навіть тепер вони вдаються по пораду до різних ворожбитів чи „фейкірів", які саме такі сензаційні винаходи використовують для своїх цілей.

Тому під кінець треба ще раз підчеркнути, що згаданого лікарства „сполуки Е" до цього часу нема ні в продажу, ні в ужитку лікарів. І хоч винахід цієї речовини є дуже надійний, проте вчені її ще тільки експеріментують та вистудійовують способи продукції та діяння цієї речовини на ревматизм. Продукція її є така тяжка, що можна очікувати лише в 1950 році дещо більшої кількости цієї субстанції для дослідів у різних шпиталях Америки. Лише по довшій лікарській обсервації можна буде дати належну оцінку цього лікарства та випустити його на ринок для лікування хворих.

Тимчасом треба знати, що ревматизм дуже складна проблема, яка вимагає ще дальших докладних студій. Хворий на ревматизм вимагає дуже докладного лікарського а нераз і ляборaторійного досліджeння, щоб поставити діягнозу, виявити причину хвороби та застосувати відповідне лікуванни, нераз дуже довге, що вимагає належного зрозуміння й терпеливости хворого. Очевидно, що лікування хворого на ревматизм належить до совісного лікаря і тільки до лікаря.

ЗДИВОВАНИЙ АМЕРИКАНЕЦЬ!—Став американський турист в Амстердамі (Голяндія) перед автоматом і з дива не виходить. Не треба йти до середини, бо сендвічі дістане знадвору. Агій, таки випередили Америку!

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ТВОРІМ МУЗЕЙНИЙ ОСЕРЕДОК В АМЕРИЦІ!

Значення памяток, які нагадують культурно - мистецький рівень даного народу в історичному розвитку його творчости є дуже велике. Коли ж говоримо про памятки творчости бездержавного народу, тоді їх значення ще більше, бо вони є свідками великих дій і документами права цього народу на самостійне державне життя.

Для нас, українських іміґрантів, такі памятки можуть бути найкращим засобом для пропаганди української справи серед чужинного світу. Це найкращі аргументи існування не молодої вже української нації та її довголітньої боротьби за самовизначення. Але розпорошеність цих памяток такого успіху не дасть.

Збираючи зразки українського мистецтва вже 25 років нераз насуваються мені сумні гадки, коли подумаю, що станеться з моєю збіркою, яку я так запопадливо збирав цілого чверть сторіччя. Як така збірка попаде в невідповідні руки, тоді вона призначена на знищення. Під цю пору наш культурний доробок у великій мірі знищений наїзниками. Тому вважаю, що є завданням українських іміґрантів в Злучених Державах, зокрема любителів і творців нашого рідного мистецтва, подбати про те, щоб ми мали тут в Америці свій власний Музей і Бібліотеку. Тепер саме пора на це, бо приїжджають сюди тисячі наших скитальців з Европи, які привозять зо собою дуже цінні твори рідного мистецтва, які треба заховати.

Кожна мистецька річ, привезена з рідних земель, повинна бути як слід збережена і використана. Мистецькі речі, нехай і найкращі й найбільшої історичної вартости, якщо їх переховувати будемо в своїй хаті, не матимуть такого ж пропагандивного значення, як коли б їх зложити разом з іншими памятками у відповідно зорганізованому для тієї цілі музею, бо тільки тоді зможе познайомитись з ними більше число посторонніх людей.

Я почав виставляти мою збірку українського мистецтва вже з 1930 роком і перша з тих виставок була в місті Шікаґо. Відтак я висилав свої речі до різних міст Америки і Канади та часто їздив разом з дружиною на вистави не жалуючи часу і коштів. Де ми мали виставки, там люди з великим зацікавленням оглядали їх та подивляли красу нашого мистецтва. Теж давали багато запитів, як, де це все тримаємо та чому не даємо до музею і т. д. Це є тільки доказ, що є багато таких людей, які вміють цінити мистецькі памятки і радо піддержали б морально і матеріяльно український музей і бібліотеку.

Одною з найкращих виставок, яку ми коли мали від 1930 р., була минулорічна виставка у Шікаґо, яка тривала від 3. до 15.: травня. Виставка відбулася у головній міській бібліотеці у мистецькім відділі. Речі були дуже старанно уложені бібліотечними фахівцями у виставових шафах, яких було сім. Відвідувачі, які переходили від одного кінця бібліотеки до другого, збивалися у гурти перед тою виставкою та з великим зацікавленням оглядали наші мистецькі речі. Цю виставку запроєктував був Український А р т и с т и ч н и й Клюб, який існує вже кілька років у Шікаґо. На жаль згаданий клюб, який анґажував нас, не зумів повідомити про це шікаґовських кореспондентів і фотографів і тому не було про це згадки у жадній шікаґовській газеті. Це наука, як треба поступати в будуччині.

Кожний знає, що такі інституції, як музей чи бібліотека, не виростають як гриби по дощі. Для зорганізування такого музейного осередку треба вложити багато труду, ініціятиви і організаційного хисту. Думаю, що сучасна хвилина найкраще надається для обговорення цеї справи в пресі чи деинде. Успіхом не треба надто турбуватись, бо знаємо, що зі скитальщини прибувають справжні фахівці музейного діла, які нам допоможуть розвязати цю важну проблему.

Осип Кочан.
423 Benton St., Joliet, Illinois.

РЕЙНО ОБВИНУВАЧУЄ АБЕЦА.

Париж, 20. липня. — В процесі проти гітлерівського амбасадора у Франції за час німецької окупації, Отта Абеца, зізнавав вчора головний свідок обвинувачення, бувший премієр Поль Рейно, потверджуючи в багатьох випадках вину Абеца. Під час розправи приходить до виявлення цілого ряду фактів з французько-німецької коляборації, що тут називається „старими ранами".

О. МИКОЛА ВОЯКІВСЬКИЙ ПРИЇХАВ ДО АМЕРИКИ

Бруклин, Н. Й. — У четвер минулого тижня приїхав зі скитальщини в Европі кораблем Марін Флешер о. Микола Вояківський і негайно обняв становище пароха при українсько-католицькій церкві св. Миколая при 19 вулиці в південній частині Бруклина. О. Вояківський це довголітній місійний священик в західній Европі ще з передвоєнних часів. Після покінчення другої світової війни в 1945 р. він був назначений апостольським візитатором українсько - католицьких церков на скитальщині, коли большевики схопили о. д-ра Вергуна в Берліні. Свій уряд справував він до квітня 1948 р., коли папа назначив Преосв. Кир Івана Бучка апостольським візитатором. О. Вояківський ще в силі віку, має яких 50 років життя. Він звісний з проповідницького таланту.

Замість малого фейлетону

НЕМА „СІЧІ"...

Чи ви запримітили, що з усіх ворогів України народна словесність найсоковитішим епітетом назвала Катерину II? — Бо це — дозвольте, з цензурних причин, не повторяти, чия дочка — зруйнувала Січ, яку ми завжди обожали: а з Січи бралася і наша защита і слава й ідеальний спосіб січового життя.

Довго після тієї трагічної події ми сумували, довго в піснях збиралися йти просити (ту саму!) „царицю, щоб віддала землі наші по стару границю". А на початку двадцятого століття, ми пригадали собі, що ми браття з козацького роду — і почали творити нові Січи: галицька Січ, Українських Січових Стрільців, Січових Стрільців, Карпатську Січ...

Славні були й ці, новітні, січовики. Вони збудили в нас нові надії, нагадали світові, що ми ще не вмерли і доказали своїм, що коли б так усі стали в воякські січові лави — наші ніжні вороженьки і справді могли б згинути, як роса на сонці.

Але для загалу ці нові січи мали одну недостачу: брак виміряного січового життя. Адже на давній Січи були і риболовство і ловецтво і наради і вибори і гульні і солодке безділля. Ба й торгівля — трохи одалік куренів — була. А ці новітні січовики? — Ніякої в них січи, ніяких куренів з килимами, ніякого пристанища... Хіба не можуть проїстися самі походи на москалів, поляків, чи мадяр?...

Аж у 45-ому році мрії сповнилися. Рівно в 130 років після того, як нахабна Катерина II. руйнувала Січ, щоб прогнати козаків — у Середущій Европі повстали січи, щоб оборонити нас перед поворотом до гостинного Иосифа I.

Вправді і ці січи мали свої недостатки: юшка була зарідка, ціна за щуку-рибаху була більш солона, ніж сама рибаха. Але поза тим? Курені (часто з килимами) були не згірші, ніж на Запоріжжі, вибори з чорними й білими радами відбувалися трохи не щодня, козацька воля розверталася широко, цвіла торгівля. Комісії держали людей в босому поготівлі, а футбольні походи С.К. „Січей" подавали надії на світле майбутнє. Витворилася власна верства верховодів і старшин.

І раптом — за неціли 5 років (наше щастя завжди короткометражне!) — і ці січи стали касувати. Січове братство роз'їджає на всі сторони світу — ген-ген, поза рекордовий запоріжський „ліміт" Дункерки й Сараґосси.

Величезна маса приїхала вже і ще приїжджає до Америки. В Ню Йорку їх можна бачити, в неділю, під Юром і Володимиром (7 і 14 сх. вулиці). Одяги на цих січовиках кращі, щоки повніші, але міни далеко рідші, ніж в европейських січах.

Ще з простолюддям не біда: їх тільки сум бере за втраченим січовим середовищем, а до праці швидко знову звикають.

Але як можуть почуватися старшина і батьки народу (а їх, у таборових січах було не менше ніж „дітей народу!") ?...

Посходяться, головкнуть один одному і — безнадійно дивляться на себе:

— Ну?

— Ну?

— Нема січи...

— Пропав тут той, хто там верховодив...

Чому Америка дотепер не збудувала нам січи?... Кажуть, у цій країні демократія, всякий тут живе як хоче. Отже ми хочемо жити в своїй січи. Але де й як її влаштувати?

О. Сип.

ШУКАЮТЬ СВОЇХ РІДНИХ

УВАГА: Зголошуючись на Розшуки до З.У.А.Д.Комітету прохається на початку листа доконче подати під яким числом в розшуках було надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаєте.

За листами чи адресами від скитальників прохаємо звертатись безпосередньо до ЗУАДКомітету, адресу якого подано при кінці.

Зголошуючись на розшуки не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових і бюрових видатків та за витрату часу на полагодження вашої справи.

* * *

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

18564 Лотоцький Кость та Костюк Іван, оба з села Брошнів, пов. Долина, від Корташ Дмитра.

18565 Лабяк Катерина, нар. в селі Грусятичі коло Ходорова, від Самус Петра, нар. в селі Кісело, пов. Бібрка, сина Івана і Пелагії Лабяк.

18566 Проневич Михайла з села Дубове, Волчин, коло Гродна, від Юрчик Іполіта, швагра.

18567 Кізло Анна з села Сенатів, пов. Яворів, від дочкиМарії Патруха, замужної Майкут, з села Рулів.

18568 Дражданюк Тихона Мініна, від сестрінки Парман Соні.

18569 Калайда Афанасій Борис з села Гранів на Поділлі, від Черняхівський Евгена.

18570 Домбровський Дмитро з села Хотимир, від Домбровський Василя, сина Семена.

18571 Любчик Петро і Пашко Іван, оба з села Лопушани, пов. Зборів ,та Мостинський Михайло з Манаева, Круль Петро з Гарбузова і Бурава Михайло з Залозець, всі з пов. Зборів, від Лобур Зеновії з дому Доберчак.

18572 Метик з Паливодів Тетяна і Слобода з Паливодів Емілія, від Панчак, замужної Синиця, Анни.

18573 Бубен Йосиф, нар. в Болестрашичах, оженений до Вишнитич, пов. Перемишль, син Петра і Катерини, від брата Бубен Антона.

18574 Книш Борис, нар. 1924 від батька Книш Осипа.

18575 Федоришин Юстин і Текля з села Серники, пов. Бібрка, від сестрінка Добрянський Івана, сина Петра і Феськи.

18576 Загроцька Манька, роджена Молоко, Молоко Янку і Майка з села Девятир, пов. Рава Руська, від Безпалько, з дому Малащук, Катерини.

18577 Безпалька Магдалена з дому Яблонська, з села Фільварки, пов. Золочів, від Безпалько Олекса.

18578 Шмігельська Анастазія, тепер замужійна під незнаним прізвищем, від Шмігельський Юрка, сина Афтанаса і Анни, з сила Нинів Долішний, пов. Стрий.

Голоситись на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. Box 1661, Philadelphia, 5, Pa.

ЦЕ „РІЦІ" — ВЕЛИКИЙ ТАЛАНТ!—Усі сусіди хвалять собі „Ріці", чотирорічного булдоґа, що вміє заграти на фортепіяні любовну пісню, розносить листи і газети, а попри це ще й добре сторожить. Такі чуда діються в малій місцевости Манітовок, Висконсин.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Завдання „Учительської Громади".

Недавно зорганізовано в Филаделфії „Учительську Громаду", яка має на меті зорганізувати українське учительство на терені міста Филаделфії й округи, влаштовувати курси українознавства та взагалі організувати українське шкільництво — початкове й середне. Тому прохається усіх учителів, що живуть у Филаделфії та окрузі зареєструватись у своєму становому товаристві. Теж прохається батьків і матерей зголошувати своїх дітей у шкільному віці (усно або письменно) крім вівторків і четвергів від 7—9 вечером у Українськім Горожанськім Клюбі, 847 Норт Френклин ст., в дижурного. В зголошенню проситься подавати імя і прізвище дитини, дату народження, покінчену клясу і адресу.

До Тимчасової Управи входять: проф. В. Чередарчук, голова, проф. Б. Романенчук, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й.

Діяльна організація.

Цього року минає 30 років від часу, як в нашій громаді створено організацію Українського Золотого Хреста, головним завданням якої є допомагати потребуючим. Не зважаючи на всі труднощі і перешкоди, ця організація потрапила розгорнути велику діяльність та, зробити багато добра. Сьогодні вона нараховує 104 членкинь, а від 1945 р. голосну свою увагу звертає на допомогу найбільш потребуючим нашим братам і сестрам на скитанні в Европі. Досі вислано 15 харчових пакунків для наших скитальців в Італії, 52 пакунки до Австрії, 23 до Німеччини і 11 до Англії, так, що наш Золотий Хрест вислав досі всіх разом 101 тільки харчових пакунків. Крім того, членкині зібрали ще між громадянами 900 фунтів цукру і з того 500 фунтів вислано до Австрії а 400 до Німеччини. В додатку вислано ще кілька пак одягів та закуплено за 50 долярів шкільного приладдя і вислано для української скітальчої школи в Зальцбургу в Австрії. На всі ці посилки ми одержали посвідчення. В останньому ми одержали заклик від Українських Інвалідів, що прохають допомогти їм і знову зайнялися збіркою допомоги для них. Дня 23-го червня відбувся похорон бувшої секретарки нашого Золотого Хреста та членкині багатьох інших місцевих українських організацій Катерини Олексин. На поминках, влаштованих родиною покійної, промовляли представники і представниці всіх тих організацій, в яких покійна працювала та переведено збірку, що принесла $23.60. Збірку переводили М. Швець, Марія Гойсак, Олена Скробач і Марія Ходак, а жертви зложили по $1: М. Мищук, М. Швець, М. Ходак, О. Олексин, С. Гунька, П. Росоловська, І. Пастушин, Т. Петришин, М. Бейбиний І, Кіценко, М. Олексин, М. Вітковиx, С. Головід та М. Гойсак, а решту зібрано дрібними. — На бажання жертводавців суму розділено на дві частини і одну вислано на допомогу Інвалідам а другу на Семінар у Вашингтоні. Золотий Хрест закликає всіх місцевих українських громадянок вступати в його ряди та допомогти продовжувати корисну працю.

П. Росоловська, предс.;
М. Гойсак, касієрка;
Колданська, секретарка.

СПРАВЛЕННЯ

В „Свободі" з 21 липня в статті „Нова Книжка „Українського Квартальника", останній уступ першої колюмни має звучати так: „Завжди інтересний проф. Кларенс Маннінґ, дає тим разом у своїй статті „Українська культура та Москва в 17-тім столітті" — образ беззаперечної культурної переваги України над Московщиною в 17-тім столітті, себто в часі по Хмельниччині".

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Анна Мисак — зголоситься до адміністрації „Свобода" по лист від рідні.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Відділ 204 повідомляє своїх членів, що звичайні збори відбудуться в суботу, 23. липня, в год. 8:15 вечір, в галі укр. правосл. громади, 334 1ст 14. вул., а піврічні збори відбудуться в суботу, 30. липня. Просимо перед піврічними зборами вирівняти всі залеглі й біжучі вкладки. — Уряд відділу.

ТАРЗАН, ч. 2139. По збіччу скали.

Тарзан побачив положення Норми. „Тримайся дерева!" гукнув він до неї.

Та коли він підлазив по скалі, дерево відірвалося в корінї.

Підпершися, Тарзан вхопив дерево разом з дівчиною...

...але злучений розмах захитав його і вони разом пігнали стрімголов у пропасть.